

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника »

Кафедра історії України

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О1 Історія України

(шифр і назва навчальної дисципліни)

за освітньо-професійною програмою «**Психологія**»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність
053 психологія
(Код спеціальності)

Філософський факультет

Івано-Франківськ, 2017

Робоча програма **Історія України** для студентів
за галуззю знань 05 **соціальні та поведінкові науки**,
спеціальністю **053 психологія**

„ ” вересня, 2017 р. – 15 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
Кобута Степан Йосифович, кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України

Робоча програма затверджена на засіданнях кафедри **історії України** та кафедри
готельно-ресторанної справи

Протокол від “30”серпня 2017 р. № 1

Завідувач кафедри **історії України**

_____ (проф. Райківський І.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 2017 р.

Протокол від “30”серпня 2017 р. № 1

Схвалено науково-методичною радою факультету історії, політології і міжнародних
відносин

Протокол від “30 ” серпня 2017 р. № 1

Голова _____ (проф. Кугутяк М.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	05 соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова	
Модулів 1	Спеціальність: 053 психологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень : перший (бакалаврський)	Лекції	
		12 год.	6
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
60 год.	.82		
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% до 67%

для заочної форми навчання – 9% до 91

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета оволодіння студентами поглиблених знань із вітчизняної історії; формування всесторонньо розвинутої особистості із глибокими національно-патріотичними орієнтирами.

Завдання: засвоїти студентами основний масив історичних знань; застосовувати критичний підхід для аналізу складних суспільних процесів; сприяти опануванню правилами наукового пізнання світу.

Загальні компетентності:

розуміння актуальних завдань історії України;
здатність до осмислення набутих знань з історії у різних сферах соціальної практики;
розуміння специфіки історичного процесу;
здатність до системного критичного мислення;
здатність до поваги різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні компетентності:

здатність оперувати та інтерпретувати науковими термінами історичної науки; здатність критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію про історичне минуле країни;
здатність самостійно застосовувати історичні методи пізнання;
здатність формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
здатність практичного застосування набутих історичних знань в конкретній ситуації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

основні періоди історії України;
визначних постатей української історії;
методологічні підходи в оцінці трансформаційних процесів українського суспільства в історичній ретроспективі;
зовнішньополітичну стратегію держави та її участь в системі міжнародних і регіональних відносин;

вміти:

орієнтуватися у хронології, відтворювати послідовність подій, визначати причини і наслідки історичних подій;
встановлювати взаємозв'язки між історичними подіями, особами, поняттями, термінами, джерелами;
застосовувати набуті знання для аналізу державотворчого процесу;
узагальнювати історичний матеріал, робити висновки на основі аналізу різноманітних історичних джерел; реферувати сутність сучасних наукових концепцій;
розробляти прогноз розвитку української держави на перспективу із залученням фактологічного матеріалу.

3. Програма навчальної дисципліни**Змістовий модуль №1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII**

ст.

Тема 1. Стародавня історія України.

Предмет і зміст історії України. Поняття стародавньої (первісної) історії України. Періодизація первісного суспільства. Племена Трипільської культури у IV-III тис до н.е.: господарство, суспільний устрій, вірування. Державні утворення кіммерійців, скіфів, сарматів у Північному Причорномор'ї. Грецька колонізація півдня України. Походження, розселення та суспільний устрій східних слов'ян. Зародження державності у слов'ян. Київська (полянська) держава.

Тема 2. Давньоруська держава – Київська Русь.

Передумови утворення Київської Русі у IX ст. Норманська теорія походження Русі. Розвиток Давньоруської держави за перших Рюриковичів.

Піднесення та розквіт Київської Русі в часи князювання Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Політична і феодальна роздробленість Руських земель. Розпад Київської Русі у середині XII ст. Роль та значення Київської Русі в історичному розвитку українського народу.

Тема 3. Галицько-Волинська держава.

Виникнення та розвиток Волинського та Галицького князівств. Розквіт галицької держави за часів Ярослава Осмомисла. Передумови та причини утворення Галицько-Волинського князівства. Діяльність князя Романа Мстиславовича. Галицько-Волинська держава за часів Данила Галицького. Боротьба Руських земель з монголо-татарами. Золотоординське панування на українських землях. Галицько-Волинські землі в кінці XIII – на початку XIV ст.

Тема 4. Українські землі під владою сусідніх держав (XIV – перша половина XVII ст.)

Територіальний поділ українських земель між сусідніми державами у XIV-XVI століттях. Політичний та економічний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі в XV – першій половині XVI ст. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки для України. Брестська церковна унія 1596 р. Розкол українського православ'я. Причини та умови формування українського козацтва. Запорізька Січ: політичний, військовий і територіальний устрій у XVI – XVII ст. Боротьба козаків проти турків і татар. Діяльність гетьмана Петра Сагайдачного. Козацько-селянські антифеодальні повстання кінця XVI – першої половини XVII століть.

Тема 5. Національно-визвольна війна українського народу під проводом Б.Хмельницького 1648-1657 рр.

Передумови і причини національно-визвольної війни. Військові дії 1648-49 рр. Зборівський мирний договір і його наслідки. Українська козацька держава за часів Богдана Хмельницького: державний, політичний та територіальний устрій. Військові дії 1651-1653 рр. Причини укладення і зміст Переяславського договору з Москвою. Завершальний період визвольної війни 1654-1657 рр. Політичні і військові плани Богдана Хмельницького.

Тема 6. Україна в період “Руїни” (1660-ті – 1670-ті роки).

Україна під час правління гетьмана Івана Виговського. Початок Руїни. Політичний та соціальний розвиток Правобережної України і Лівобережної України. Боротьба правобережних та лівобережних гетьманів за владу і територію. Втручання в українські справи сусідніх держав. Політичні, економічні та соціальні наслідки епохи “Руїни”.

Тема 7. Українські землі під владою Російської імперії у XVIII ст.

Україна за часів правління гетьмана Івана Мазепи. Українсько-шведський союз та спроби І.Мазепи звільнити Україну від влади Російської держави. Гетьман Пилип Орлик та його боротьба за незалежність України. Обмеження російським царизмом автономних прав України в I-й чверті XVIII ст. Гетьманщина за часів Данила Апостола та Правління гетьманського уряду. Антифеодальні та національно-визвольні рухи на Правобережній Україні в першій половині XVIII ст. Гайдамацьке повстання “Коліївщина”. Ліквідація російським царизмом української автономії в другій половині XVIII ст. Поділи Речі Посполитої. Приєднання південної України та Криму до Росії в кінці XVIII ст.

Змістовий модуль №2. Історія України у XIX – на початку XXI століття

Тема 8. Українські землі у складі Російської і Австро-Угорської імперій.

Політичне та економічне становище українських земель в складі Російської імперії у першій половині XIX ст. Початок національного відродження. Діяльність Кирило-

Мефодіївського братства. Тарас Шевченко. Царські реформи 60-70-х рр. XIX ст. та їхній вплив на Україну. Суспільно-політичний розвиток Наддніпрянської України в другій половині XIX ст. Політичне та економічне становище західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії у першій половині XIX ст. Діяльність і роль “Руської трійці”. Революційні події 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях. Суспільно-політичний розвиток західноукраїнських земель в другій половині XIX ст.

Тема 9. Україна на початку XX ст.

Утворення перших українських політичних партій. Революційні події в Україні під час російської революції 1905-1907рр. Україна роки Першої світової війни (1914-1917рр).

Тема 10. Українські національно-визвольні змагання 1917-1921 рр.

Виникнення та діяльність Української Центральної Ради. I та II універсали УЦР. Утворення Української Народної Республіки. Положення III універсалу Центральної Ради. Українсько-більшовицька війна (грудень 1917 – березень 1918 рр.). Проголошення IV універсалу Центральної Ради. Укладення Брестського миру та його наслідки. Українська гетьманська держава П.Скоропадського: основні напрямки розвитку. Повалення гетьманату. Прихід до влади Директорії УНР. Внутрішня та зовнішня політика Директорії. Західно-Українська Народна Республіка: державний устрій, основні напрямки внутрішньої і зовнішньої політики. Злука ЗУНР і УНР. Українсько – польська війна 1918-1919 рр. на західноукраїнських землях. Поразка ЗУНР. Українська Соціалістична Радянська Республіка. Політика більшовиків на Україні у 1919-1921 рр. Поразка національно-визвольних змагань і утвердження радянської влади в Україні.

Тема 11. Становище України в складі СРСР (1919-1939 рр.) Україна між двома світовими війнами.

Входження України до складу СРСР, її статус та повноваження. Політика “українізації” та її наслідки. Політичний розвиток УСРР в складі Радянського Союзу у 20-30-х рр. Індустріалізація і колективізація в Україні. Голодомор 1932-1933рр. та його наслідки. Більшовицькі репресії в Україні. Встановлення тоталітарного режиму.

Тема 12. Західноукраїнські землі під владою сусідніх держав у міжвоєнний період.

Основні тенденції економічного і політичного становища західноукраїнських земель під владою іноземних держав. Три напрями в українському політичному русі Галичини. Утворення Карпатської України.

Тема 13. Україна в роки Другої світової війни.

Доля західноукраїнських земель в 1939-1941 рр. Напад фашистської Німеччини на СРСР. Оборонні бої Червоної армії на Україні в 1941-1942 рр. Німецький окупаційний режим в Україні. Антифашистський рух опору в Україні. Боротьба Української повстанської армії. Звільнення території України від фашистських загарбників у 1943-1944 рр. Завершення радянсько-німецької війни та її наслідки для України. Роль і вклад України та українців у розгром фашизму.

Тема 14. Українська РСР у другій половині XX ст.

Основні політичні, економічні та культурницькі тенденції післявоєнного розвитку УРСР у 1945-1953 рр. Утвердження радянського режиму на західноукраїнських землях, його боротьба проти ОУН-УПА. Ліквідація Української греко-католицької церкви. Десталінізація та хрущовська “відлига”. Спроби реформування радянського народного

господарського комплексу. Український дисидентський та правозахисний рух. Утвердження командно-адміністративної системи. Застійні явища в політичній та економічній сферах у 1970-х-1980-х рр. Україна в період “перебудови”. Початок національно-політичного відродження. демократичні процеси 1990-1991 років. Демократизація суспільно-політичного життя. Перші “неформальні” громадсько-політичні об’єднання та початок багатопартійності. Прийняття Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України 1990 р. Процес здобуття Україною незалежності у 1991 р. Проведення Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991р. Розвал СРСР і міжнародне визнання України.

Тема 15. Україна – незалежна суверенна держава.

Становлення молодшої української держави у 1990-х роках. Проблеми трансформації та модернізації українського суспільства. Особливості політичного розвитку. Прийняття Конституції України в 1996р. Сучасне партійно-політичне життя. Основні тенденції економічного розвитку. Міжнародне співробітництво та пріоритети зовнішньої політики України. Українці за кордоном: розселення, політичні та громадські організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.												
Тема 1. Стародавня історія України	4					4	6					6
Тема 2. Давньоруська держава – Київська Русь	6	2	2			2	6					6
Тема 3. Галицько-Волинська держава	6		2			4	6					6
Тема 4. Українські землі під владою іноземних держав у XIV- першій половині XVII ст.	10	2	2			6	6		2			4
Тема 5. Українська національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького 1648-1657 рр.	8	2				6	6	2				4
Тема 6. Українська держава в період Руїни.	4		2			2	4					4
Тема 7. Україна в складі Російської держави у XVIII ст.	6					6	6					6
Разом за змістовим	44	6	8			30		44	2	2		40

модулем 1											
Змістовий модуль 2. Історія України у XIX – на початку XXI століття											
Тема 8. Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст.	8		4			4	4				4
Тема 9. Україна на початку XX ст.	4					4	4				4
Тема 10. Українська національно-демократична революція 1917-1921 рр.	8	2	4			2	6	2			4
Тема 11. Становище України в складі СРСР 1922-1939 рр.	4		2			2	6				6
Тема 12. Західноукраїнські землі під владою сусідніх держав у міжвоєнний період.	4					4	4				4
Тема 13. Україна під час Другої світової війни	6	2				4	6				4
Тема 14. УРСР в другій половині XX ст.	6					6	4				4
Тема 15. Україна – незалежна держава	6	2				4	6	2			4
Разом за змістовим модулем 2	46	6	10			30	46	4	2		40
Усього годин	90	12	18			60	90	6	2		82

**5. Теми семінарських занять
Для денної форми навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.	8
1	Давньоруська держава – Київська Русь	2
2	Галицько-Волинська держава	2
3	Українське козацтво у XV – XVII ст.	2
4	Україна в період Руїни	2
	Змістовий модуль 2 Історія України у XIX – на початку XXI століття.	10
5	Українські землі під владою Російської імперії у XIX ст.	2
6	Українські землі під владою Австро-Угорської імперії у XIX ст.	2

7	Українська Народна Республіка (1917-1918 рр.)	2
	Західно-Українська Народна Республіка (1918-1919 рр.)	2
9	Українська радянська соціалістична республіка (УРСР) у 1921-1939 рр.	2
	Разом	18

**6. Теми семінарських занять
Для заочної форми навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.	
1	Українське козацтво у XV – XVII ст.	2
	Змістовий модуль 2. Історія України у XIX – на початку XXI століття	
2	Україна під час Другої світової війни (1939-1945 рр.)	2
	Разом	4

**7. Самостійна робота
Для денної форми навчання**

№ з/п	Назва теми	Форми роботи і контролю
	Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.	30 год.
1	Антична колонізація півдня України. Східні слов'яни у IV-IX століттях: розселення, суспільний та господарський лад 4 год.	Порівняльна таблиця заселення території, співбесіда
2	Передумови та причини утворення Галицько-Волинського князівства. Князь Роман Мстиславович 4 год.	Конспект, співбесіда
3	Боротьба Русі з монголо-татарами. Золотоординське іго на українських землях 4 год.	Конспект, співбесіда
4	Політичний та економічний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі у XV - першій половині XVI ст. 6 год	Порівняльна таблиця розвитку в Литві і Польщі, тестування
5	Соціально-економічний розвиток української козацької держави 4 год.	Співбесіда
6	Боротьба козаків проти турків і татар в другій половині XVIII ст. Діяльність отамана Івана Сірка. 4 год.	Хронологічний перелік походів
7	Антифеодальні та національно-визвольні рухи на Правобережній Україні в першій половині XVIII ст. Гайдамацьке повстання 1768 р. “Коліївщина. Поділи Речі Посполитої і доля українських земель 4 год.	Порівняльна таблиця гайдамацьких повстань
	Змістовий модуль 2. Історія України у XIX – на початку XXI століття	30 год.
8	Основні тенденції економічного і культурного розвитку	Порівняльна

	українських земель в складі Російської і Австро-Угорської імперій у XIX ст. 4 год.	таблиця економ. і культ. розвитку земель в двох імперіях
9	Українська Держава часів гетьмана П.Скоропадського. 4 год.	Хронологія основних подій
10	Українська Соціалістична Радянська Республіка. Політика більшовиків на Україні в 1919р. 4	Конспект, співбесіда
11	Утворення СРСР. Політичний розвиток УСРР в складі Радянського Союзу у 20-30-х рр. 4	Конспект, співбесіда
12	Західноукраїнські землі під владою іноземних держав в 20-30-х рр. XX ст. 4 год	Порівняльна таблиця економ. і культ. розвитку земель в складі трьох держав
13	Військово-політична діяльність ОУН і УПА в роки Другої світової війни 2 год.	Конспект, співбесіда
14	Український дисидентський та правозахисний рух в 60 - 80 - х роках XX ст. 4 год.	Хронологія основних подій
15	Україна в період “перебудови”. Національно-політичне відродження у 1985-1990 рр. 4 год.	Конспект, співбесіда
	Разом	60

8. Самостійна робота
Для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.	40
1	Стародавня історія України 6 год.	Порівняльна таблиця заселення території, співбесіда
2	Давньоруська держава – Київська Русь 6 год.	Порівняльна таблиця діяльності князів
3	Галицько-Волинська держава 6 год	Хронологія основних подій
4	Українське козацтво у XV – XVII ст. 6 год.	Хронологія подій, тестування

5	Українська національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького 1648-1657 рр. 6 год.	Конспект, тестування
6	Українська держава в період Руїни 4 год.	Порівняльна таблиця діяльності гетьманів
7	Україна в складі Російської держави у XVIII ст. 6 год.	Хронологія подій
	Змістовий модуль 2. Історія України у XIX – на початку XXI століття	40
8	Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. 4 год.	Порівняльні таблиця розвитку у двох імперіях
9	Україна на початку XX ст. 4 год.	Конспект
10	Українська національно-демократична революція 1917-1921 рр. 6 год.	Хронологія основних подій
11	Становище України в складі СРСР 1922-1939 рр. 6 год.	Хронологія подій
12	Західноукраїнські землі під владою сусідніх держав у міжвоєнний період. 4 год.	Порівняльна таблиця розвитку земель в трьох державах
13	Україна під час Другої світової війни (1939-1945 рр.) 6 год.	Хронологія основних подій
14	Український дисидентський та правозахисний рух в 60 - 80 - х роках XX ст. 4 год.	Хронологія подій
15	Україна – незалежна держава 6 год.	Конспект.
...	Разом	82

9. Індивідуальні завдання

Методика індивідуальної роботи з студентами

здійснюється в рамках визначеного навчальним розкладом часу для індивідуальної роботи із студентами

1. Відпрацювання студентами тем пропущених занять:

1. Самостійне опрацювання студентами пропущених тем лекційних і семінарських занять:

- а) конспект пропущеної лекції;
- б) конспект підготовки до семінарського завдання;

в) контроль за виконанням – усна співбесіда із студентом по темах пропущених занять.

2. Написання реферату на задану тему в рамках підготовки до семінарського заняття:

а) визначення теми реферату;

б) рекомендація структури реферату та необхідної для підготовки літератури;

в) заслуховування виступу студента під час семінарського заняття по заданій темі.

3. Написання студентом реферату за пропущені лекційні заняття:

а) визначення теми та завдань;

б) рекомендація структури та літератури для написання реферату⁴

в) підготовка реферату у місячний термін та здача для перевірки;

г) співбесіда із студентом по темі написаного реферату.

4. Індивідуальні консультації студентів по темах вивчення навчального курсу

10. Методи навчання

Лекційні заняття.

Доповіді на семінарах.

Диспути.

Тематичні круглі столи

Дискусії на проблемні теми

11. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях.
2. Письмові контрольні роботи.
3. Тестові роботи.
4. Перевірка конспектів самостійної роботи.
5. Захист реферату.
6. Колоквіум

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання навчальних дисциплін, в яких є підсумковий вид контролю – залік

Загальна сума в 100 балів складається з двох блоків:

екзамен – 50 балів

оцінювання навчального процесу – 50 балів.

Під час семестру студент може отримати:

20 балів - поточний контроль знань (семінарські заняття).

20 - контрольна робота по змістовому модулю

10 балів – оцінювання індивідуальної роботи студента (робота на лекціях, підготовка рефератів, виконання тематичних завдань).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Кобута С.Й. Історія України: модульний курс. Навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ неісторичних спеціальностей. – Івано-Франківськ, 2008.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексеев Ю.М. **Історія України**: навчальний посібник для вузів. – К., 2004.
2. Алексеев Ю.М., Кульчицький С.В., Слюсаренко А.Г. Україна на зламі історичних епох. – К., 2000.
3. Бойко О. Україна 1991-1994 рр.: Тіні минулого чи контури майбутнього? (нарис новітньої історії). – К., 1996.
4. Бойко О. **Історія України**. – К., 2003, 205, 2006..
5. Борисенко В. **Курс української історії**. – К., 1997.
6. Брайчевський М. Конспект історії України. – К., 1993.
7. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995.
8. Винокур І.С., Телегін Д.Я. Археологія України: Підручник для студентів історичних спеціальностей вищих навчальних закладів.

- Видання друге, доповнене і перероблене. –Тернопіль, 2005.
9. Довідник з історії України (А-Я): 2-ге видання, допов. – К., 2002.
  10. Гетьмани України. – К., 1991.
  11. Грабовський С., Ставрояді С., Шкляр Л. Нарис з історії українського державотворення. – К., 1995.
  12. Грицак Я. **Нарис історії України**. Формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. – К., 1996.
  13. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
  14. Дорошенко Д.І. Нарис історії України. Т.1,2. – К., 1991.
  15. Жуковський А., Субтельний О. **Нарис історії України**. – Львів, 1993.
  16. Західно-Українська Народна Республіка. Документи і матеріали. У 5-ти томах. Т. 1, 2. 3 – Івано-Франківськ, 2001-2004.
  17. **Історія України ХХ – початку ХХІ століття**: Навч. посіб. / П.П.Панченко, Н.П. Барановська, С.С.Падалка та ін.; За ред. В.А.Смолія. – К., 2004.
  18. **Історія України** / За редакцією Смолія В.А. – К., 1997
  19. **Історія України** / Керівник авторського колективу Ю.Зайцев. – Львів, 1996, 2001, 2003.
  20. **Історія України** / За редакцією Лановика Б.Д. – К., 2000.
  21. **Історія України**. Документи і матеріали./ Уклад. Комен. В.Короля.- К.2001.
  22. **Історія України**: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М.Литвина. – К., 2006.
  23. **Історія України**: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / В.М.Литвин, А.Г.Слюсаренко, В.Ф.Колесник та ін., За ред. В.М.Литвина. – К., 2006.
  24. **Історія України**. Нове бачення: В двох томах. – К., 1995-1996.
  25. **Історія України в особах**. ІХ-ХУІІІ ст. – К., 1993.
  26. **Історія України в особах**. ХІХ ХХ ст. – К., 1995.
  27. Кормич Л.І., Багацький М.В. **Історія України**. Підручник. – К., 2004.
  28. Король В. **Історія України**. – К., 1995.
  29. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. – Париж-Нью-Йорк – Львів, 1993.
  30. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1996.
  31. Крип'якевич І. **Історія України**. – Львів, 1992.
  32. Лановик Б.Д., Лазарович М.В. **Історія України**: Навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К., 2006.
  33. Лях Р. **Історія України**. – Донецьк, 1999.
  34. Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К., 1996.
  35. Мирончук І., Ігешкін С. **Історія України**. – К., 2001.
  36. Мій рідний край - Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 2000.
  37. Нагаєвський І. **Історія української державності**. – К., 1994.
  38. Пасічник М.С. **Історія України**: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: Навч. посібник. – К., 2005.

39. **Політична історія України:** Посібник для студентів вищих навчальних закладів/ За редакцією В.І.Танцюри. – К., 2001.
40. Полонська-Василенко Н. **Історія України:** У 2-х томах. К., 1995.
41. Рибалка І. **Історія України:** У 2-х частинах. – Харків, 1995, 1997.
42. Савченко Н.М., Подольський М.К. **Історія України: модульний курс.** Навчальний посібник. – К., 2006.
43. Світлична В.В. **Історія України:** Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. Друге видання, виправлене і доповнене. – К.- Львів, 2002, 2005.
44. Субтельний О. **Україна. Історія.** – К., 1993.
45. Україна кризь віки. В 15-ти томах. – К., 1998-2001.
46. Терещенко Ю., Курило В. **Історія України.** – К., 1995.
47. Україна в ХХ столітті (1900-2000): Зб. Документів і матеріалів / Упоряд.: А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.Ю.Король та ін. – К., 2000.
48. **Україна: друга половина ХХ століття.** Нарис Історії. – К., 1997.
49. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали . У 2-х томах. – К., 1996-1997.
50. Черкашина Н.К. **Історія України: від давніх часів до сьогодення:** Навч. посібник. – К., 2005.
51. Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української державності: Курс лекцій. – К., 1999.
52. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. К., 1999.
53. Яковенко Н. Нариси історії України з найдавніших часів до кінця ХУІІІ ст. – К., 1997.